

Олена Галета «Акорди» Івана Франка:
спроба само-репрезентації

...В «Абетці Мілоша» Чеслав Мілош зізнається, як кпив із нього яюсь-то Гомбрович: «Чи можеш ти уявити собі, як Ніцше укладає антологію?». Мілош легко погоджується: до укладання антології береться автор, або не надто певний себе, або ж надто впевнений, аби зводити себе на п'єстел самотою. Перелічивши шість своїх антологієвих проєктів (антологій укладених, виданих, невиданих і перекладених), Мілош називає їх зернами, киданими на вітер, з яких щось-таки проросте. Попри загальне переконання, антологія, на думку Мілоша, – це також спосіб пробитися голосом крізь загальний галас¹.

Фактографія. Франкова антологія «Акорди» з'явилася друком у Львові 1903 р.² загальним накладом 3100 примірників (для Франка ця цифра, як і динаміка продажу, не були надто високими³ – насамперед супроти тритомової антології «Вік», розпроданої за попередньою підпискою 1900 р. в Києві тиражем 3000 прим. і одразу ж перевиданої повторним тиражем 5000 прим. – як свідчить

---

¹ Див.: Miłosz Cz. *Abecadło Miłosza*. – Warszawa: Wydawnictwo Literackie, 1997. – S. 39–40.

² Див.: *Акорди: Антологія української лірики від смерті Шевченка* / Уложив І. Франко. З ілюстраціями Ю. Панькевича. – Львів: Накладом Українсько-Руської Видавничої Спілки, 1903.

³ Франко І. [Лист до Адольфа Черного від 23 березня 1904 р.] // Франко І. *Зібрання творів: У 50 т. – Т. 50: Листи (1895 – 1916)*. – К.: Наукова думка, 1984. – С. 240.

Франко у статті «Южнорусская литература», увесь тираж розійшовся протягом 3-х років⁴). Отже, Франко був не першим, хто взявся порядкувати в українській новочасній літературі. Окрім «Віку» (це видання в упорядкуванні В. Доманицького та С. Єфремова було присвячене 100-річчю з часу виходу перших трьох частин «Енеїди» І. Котляревського і охоплювало період 1799 – 1898 рр.)⁵, поперед з'явилася ще «Антологія руська» (Львів, 1881)⁶. Про загальну тенденцію свідчить також з'ява небавом після «Акордів» 12-ти випусків ще одного антологічного збору – «Української Музи» (в упорядкуванні О. Коваленка, Київ, 1908)⁷. Як неодноразово вказувалося, кількість представлених авторів від антології до антології зростає: 42 – 50 – 88 (імен, 87 авторів) – 134...

Попри те, найоб'ємніша на свій час з нецензурованих видань української лірики 2-ї половини ХІХ – поч. ХХ ст., Франкова антологія стала предметом окремої дослідницької уваги літературознавців щойно з 90-х рр. ХХ ст. Насамперед завдяки професорові Миколі Ільницькому, з передмовою і коментарями якого здійснено було два перевидання (репринт 1992 р.⁸ і потім – у доповненому вигляді – 2005 р.⁹), а також Богданові Якимовичу, який у статті «Антологія «Акорди»: Шедевр українського

⁴ Франко І. Южнорусская литература // Франко І. *Зібрання творів у 50-ти томах*. – Т. 41: Літературно-критичні праці (1890 – 1910). – К.: Наукова думка, 1984. – С. 153.

⁵ Див.: *Вікъ (1799 – 1898). Украинська поезія видъ Котляревського до останнихъ часивъ*. Видання друге зь одинами й додатками. – Київ: Друкарня П. Барського, 1902. Том перший.

⁶ Див.: *Антологія руська*. Збірник найзнаменитших творів руських поетів. У Львові. Видання Товариства Академічного «Дружній Лихвар». З друкарні Товариства імені Шевченка, 1881.

⁷ Див.: *Українська Муза. Поетична антологія: Од початку до наших днів*. – К., 1908. – Вип. 1–12.

⁸ Див.: *Акорди: Антологія української лірики від смерті Шевченка / Упоряд. І. Франко. Іл. Ю. Панькевича [Передм. і приміт. М. Ільницького]* – Репринт. вид. – К.: Веселка, 1992.

⁹ *Акорди: Антологія української лірики від смерті Шевченка / Упоряд. І. Франко. Іл. Ю. Панькевича [Передм. і приміт. М. Ільницького]*. – Репринт. вид. – К.: Веселка, 2005.

книговидання ХХ ст.»¹⁰ і її доповненій версії «Книжка, що випередила свій час: Антологія «Акорди» Івана Франка: книгознавчий та джерелознавчий аналіз»¹¹ детально виклав і проаналізував насамперед особливості «Акордів» як книжкового видання, а також (почасти) добір імен і текстів (у зіставленні з 4-томною і 6-томною «Антологіями української поезії», що з'явилися, відповідно, у 1957¹² і 1984-1986 рр.¹³) та художнє оформлення книжки. Цікавою і цінною є також подана у його дослідженні інформація про способи розповсюдження і читацьку аудиторію «Акордів». Тож мало не через століття після появи «Акорди» нарешті здобулися на увагу; та й сам Франко у творах, включених до 50-томника, заледве два рази згадує про свою літературозбірню, даремно що задум зародився і «сповився» чи не 1898 р. – принаймні, так допустово стверджує у згадуваній статті Б. Якимович. Відкриття пам'ятника Котляревському, 25-ліття письменницької діяльності самого Франка, цілий шерех інших круглих чи півкруглих дат, в тім і округлення до столітньої межі самого літочислення – сам час спонукав озиратися і підсумовувати. Під кінець ХІХ ст. Франко виступає з лекціями і оглядовими статтями, котрі стали хрестоматійними матеріалами для вивчення його літературознавчих смаків і поглядів. На цьому тлі викликає подив, що антологія була так рідко спогадувана, навіть коли мова заходила про загальну панораму Франкового бачення літератури. Чи не тому, що праця упорядника бачилася і збільша бачиться нині як механічна;

---

¹⁰ Див.: Якимович Б. Антологія «Акорди»: Шедевр українського книговидання ХХ ст. // *Україна: культура, спадщина, національна свідомість, державність*. – Випуск 12: Ювілейний збірник на пошану члена-кореспондента НАН України Миколи Ільницького, НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2004.

¹¹ Див.: Якимович Б. Книжка, що випередила свій час: Антологія «Акорди» Івана Франка: книгознавчий та джерелознавчий аналіз // *Дзвін: Щомісячний літературно-мистецький та громадсько-політичний часопис Національної Співки письменників України*. – Львів, 2006. – Ч. 8.

¹² Див.: *Антологія української поезії: у 4-х т.* / Упоряд. М. Рильського та М. Нагнибіди. – К.: Держ. вид-во худ. л-ри, 1957.

¹³ Див.: *Антологія української поезії: в 6-и т.* / Голова редколегії М. Бажан – К.: Дніпро, 1984-1986.

радше робота, ніж творчість; збирання і впорядкування – щось ніби наведення порядку, тимчасова перерва і перегляд уже-створеного – а отже, не-творча праця літературного самовидця (хто «бачить сам» – «на власні очі», хто «бачить самого себе?»).

На обкладинці і під. Попри слідування «духові часу» – а дух цей був головно позитивістський, керований – в особі Франка – настановами культурно-історичної школи, є кілька особливостей, що вирізняють Франкове видання з-посеред інших. Насамперед: на обкладинці книжки фігурує двоє імен, вочевидь, не випадкових. По-перше, ім'я Франка-упорядника (згадаймо для зіставлення, що перша новочасна українська антологія запропонована була читачеві як – словами сьгоднішніми – «проект» товариства «Дружній лихвар», без зазначення особи упорядника). У власній антології творчість Франка представлена найширшою добіркою з 16-ти творів; при цьому Олександр Кониський репрезентований 15-ма творами, Пантелеймон Куліш – 13-ма, Осип Федькович, Борис Грінченко, Павло Грабовський – 12-ма, Осип Маковей – 11-ма, Леся Українка – 10-ма, а за рештою імен (ще 80) стоїть менше ніж по десять поезій.

Дослідники не раз звертали увагу, що Франко-упорядник на початку ХХ ст. включає до антології добру частину модерної поезії; якщо у випадку інших авторів можна посилатися на критерій об'єктивності у представленні літературного процесу, то коли йдеться про створення власної добірки, Франко, вочевидь, не даремно укладає її здебільшого із лірики особисто-інтимної (14 з 16 поезій), насамперед із тих поезій, які увійшли до виданої 1896 р. ліричної драми «Зів'яле листя». До речі, у «Передньому слові до другого видання» «Зів'ялого листя» (1910) Франко вчергове звертається до ключової для упорядкування антології опції «після Шевченка»: говорячи про *власні тексти*, Франко твердить: «Чотирнадцять літ після появи «Зів'ялого листя» запотребилося друге видання сеї збірки ліричних пісень, найсуб'єктивніших із усіх, які появилися у нас від часу автобіографічних поезій Шевченка, та при тім найбільш об'єктивних у способі малювання складного людського чуття»¹⁴.

---

¹⁴ Франко І. *Зів'яле листя*. – Львів: Літопис, 2006. – С. VI.

Зрештою, «Акорди» були першим зводом літературним, у якому Франко опинявся без сусідства Шевченка: і в «Антології руській», і у «Вікові» поезія Шевченка представлена поряд із добірками інших авторів, зокрема, Франка. І далі: якщо подібні укладанки до і після Франка починаються з певної знакової постаті чи пам'ятки (таку роль сповняли «Слово о полку Ігоревім» в пізнішій антології «Струни» з підназвою «Антологія української поезії від найдавніших до нинішніх часів» в упорядкуванні Богдана Лепкого (Берлін, 1922)¹⁵, Котляревський в «Антології руській» і «Вікові», а також у згадуваному виданні Лепкого, де твори Котляревського відкривають період нової української поезії – після «Слова...» і доволі великої добірки народнопісенних текстів), то для «Акордів», як було сказано, визначальною постаттю, про що свідчить підназва книжки, є постать *відсутнього* Шевченка.

У пошуках першопочатку: Котляревський. Як переконують праці Франка з історії літератури останнього десятиліття ХІХ – першого десятиліття ХХ ст., він не резигнує у своїх історико-літературних розвідках із постаті і творчості І. Котляревського (до того ж, у 1903 р. – рік виходу антології – відбулося відкриття пам'ятника Котляревському у Полтаві, де зібралася «наживо» антологічна добірка українських літературних і культурних діячів), однак в історико-літературних роботах не завжди обирає його твори як точку відліку нового періоду літературного розвитку. Так, в оглядовій статті «Українсько-руська (малоруська) література», писаній на замовлення чеського журналу «Slovanský přehled», де вона й була надрукована у 1898 – 1899 рр. (а також у тих же роках в неповному українському перекладі – у чернівецькій газеті «Буковина»), Франко твердить, що «Від часу Котляревського настає принципова зміна»¹⁶. Однак зважмо на ширший контекст цього ствердження: йдеться про зміну *середовища і традиції загалом, виразом* чого служить насамперед «Енеїда» Котляревського.

¹⁵ Див.: *Струни: Антологія української поезії від найдавніших до нинішніх часів* / Уп. Б. Лепкий. – Берлін: Українська народна бібліотека – Українське слово, 1922.

¹⁶ Франко І. Українсько-руська (малоруська) література // Франко І. *Зібрання творів*: У 50 т. – Т. 41. – С. 83.

Дозволю собі ще на кілька цитат. Наведені щойно слова одразу ж наслідують пояснення: «Російська держава за сто літ після Петра Великого не стала, щоправда, державою з новочасним європейським ладом, та все-таки виховала чимале коло європеїзованої інтелігенції <...> В руках тієї інтелігенції стає література носієм поступу, сівачем європейських ідей; вона намагається підхоплювати нові теми в Європі і засівати ними рідне поле»¹⁷. Розгортаючи думку про «принципову зміну», Франко говорить про Котляревського як про автора, завдяки якому українська література приєднується у своєму розвитку до літератури західноєвропейської (обмежуюся тут цим сумнівним загальником, йдучи слідом Франкової думки), зокрема, до сентименталізму, а також до суголосної їй літератури російської (представленої творами Радіщева і Карамзіна). Цьому передують виклад про Котляревського як про виразника власне української традиції – «прагнення до прояву самотутнього характеру землі і народу в письменстві і мистецтві <...>. Проявом цієї традиції був Котляревський і його «Енеїда». Та ще й яким яскравим, характерним прикладом!»¹⁸. Отже, поцінування Котляревського – це поцінування його творів як *найтитовіших* для цілої традиції нової української літератури і зручних прикладів проникання в українську літературу загальноєвропейських тенденцій. Пишучи у 1894 – 1895 рр. «План викладів історії літератури руської. Спеціальні курси. Мотиви», Франко, замість звично починаючи розгляд «южноруської» літератури ХІХ ст. від Котляревського, свідомо звертається до «Історії русів»: «...виклад свій про ту добу южноруської літератури я розпочну не від Котляревського, як се звичайно робиться, а розбором того цікавого історично-політичного памфлета, що називається «История руссов»¹⁹.

Осторожь літератури: Шевченко. Попри постійне наголошування на визначній ролі Шевченка у розвитку нової української літератури, його роль «започатковувача» (прикметна

¹⁷ Франко І. Українсько-руська (малоруська) література.

¹⁸ Там само. – С. 82.

¹⁹ Франко І. [План викладів історії літератури руської. Спеціальні курси. Мотиви] // Франко І. *Зібрання творів*: У 50 т. – Т. 41. – С. 61.

цитата зі статті «Українсько-руська (малоруська) література»: «У Шевченкові українська поезія знайшла найсильніше на ту пору втілення. Та це був не кінець, а початок, імпульс до її розвитку»²⁰), Франко ставить Шевченка *осторонь літератури*. Так, на тлі щойно виголошених заслуг Котляревського як «зв'язкового» між українською літературою і загальноєвропейським літературним процесом суттєво вирізняється характеристика Шевченка: «Справжню велич Шевченка можна зрозуміти, лише порівнявши його з попередниками і вчителями – польськими та російськими поетами Міцкевичем, Рилєєвим і Пушкіним. І то не тому, що він рівний їм по силі відтворення світу. Він надто самотутній і різниться від них навіть тим, чого в них учився. Попередніх та сучасних йому українських поетів він перевершує своєю палкою натхненністю і пристрасстю, як височезна гора навколишнє передгір'я. ...всі наступні поети можуть черпати з його творчості наче з ріки»²¹. Прикметно, що на початку огляду шевченковзнавчої літератури у статті «Причинки для оцінення поезій Тараса Шевченка» 1881 р. Франко у бібліографічній примітці згадує чотирьох українських авторів (О. Партицький, О. Огоновський, М. Драгоманов та ще один автор, захований за позначенням S-o) і так само чотирьох іноземних (посилаючись на публікації польською, німецькою, французькою та російською мовами), і тим самим стверджує, що Шевченко – аж ніяк не поет «для хатнього вжитку»²². Отож, Котляревський допасовує українську літературу до європейського контексту – Шевченко входить у цей контекст як досі ще небувала його частка; Котляревський виражає новоформовану традицію української літератури – Шевченко уриває, започатковуючи нову: «Яскрава Шевченкова зоря затьмарила цілу плеяду менш відомих українських поетів, які трохи раніше або

---

²⁰ Франко І. Українсько-руська (малоруська) література // Франко І. *Зібрання творів*: У 50 т. – Т. 41. – С. 85.

²¹ Франко І. Українці // Франко І. *Зібрання творів у 50-ти томах*. – Т. 4. – С. 183.

²² Див.: Франко, Іван. Причинки для оцінення поезій Тараса Шевченка // Франко І. *Мозаїка: Із творів, що не ввійшли у Збір. тв. У 50-ти т.* / Упоряд. З. Т. Франко, М. Г. Василенко. – Львів: Каменяр, 2001. – С. 107.

одночасно з ним виступили в 40-х рр.»²³. Парадоксально: Шевченко заслоняє те, що звикло називається літературою. У працях Франка 90-х рр. XIX ст. поняття літератури – поняття насамперед сукупне; «духова діяльність суспільності»²⁴, певного культурно-інтелектуального *середовища, спільноти* читачів і авторів, об'єднаних спільним очікуванням і спромогою виражати через літературне творення певні суспільні й національні погляди – те, що, словами Франка, «починається тільки зі смертю Шевченка»²⁵. І в такому власне контексті ключового значення набуває постать Пантелеймона Куліша: «Дивним, може, покажеться декому, що я Шевченка ані Марка Вовчка не зачисляю до властивої національної літератури української... Перший, по мой думці, справді національний писатель український... – се Панько Куліш»²⁶. Франко дає детальніше пояснення: талант чи – у випадку Шевченка – навіть геніальність виносять таких письменників поза межі літератури як середовища, роблять їх з'явами одиничними: «Шевченко і Марко Вовчок мені представляються як дві високі тополі серед широкого степу, розкішні та самотні. Національна ж література – се ліс, в котрім є й дуби, є й ліщина, але все разом має одноцільний характер – відразу видно, що се ліс, а не степ, що се витвір колективної праці духовної, назрілих загальних змагань усєї суспільності, а не одрізнені прояви поодиноких, самотніх, хоч би й великих талантів»²⁷. Після такої преамбули у «Плані викладів історії літератури руської» Франко завершує Шевченком V семестр (від XVIII ст. до смерті Шевченка), після чого переходить до характеристики півдавстрійської літератури і щойно у VII семестрі, який розпочинається «поворотом братчиків із заслання», звертається до праць і творів М. Костомарова, П. Куліша і Ганни Барвінок. Цікавий під оглядом послідовності

---

²³ Франко І. Українці. – С. 185.

²⁴ Франко І. Метод і задача історії літератури // Франко І. *Зібрання творів*: У 50 т. – Т. 41. – С. 18.

²⁵ Там само.

²⁶ Там само.

²⁷ Франко І. Метод і задача історії літератури. – С. 19.

викладу матеріалу також «Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 року» (надрукований 1910-го): зупинившись у XXXIII–XXXIV розділах на – відповідно – попередниках Шевченка у літературі й істориках «перед Костомаровим», Франко у XXXV розділі «вирівнює» історію літератури на сході і заході України, по чому окремі розділи присвячує Шевченкові і, спільно, Костомарову й Кулішеві, а тоді знову повертає у XXXVIII та XXXIX розділах до Галичини 1848 р. і 50-х рр. XIX ст.²⁸

Завдання історика літератури. Йдучи за настановами культурно-історичної школи, Франко формує гасло історика літератури, яким, як видається, керується також при укладанні антології: «не в обмеженні, не в редукованні, не в арбітральнім підборі матеріалу може бути заслуга і вмільсть історика літератури..., а власне в якнайбільшій його повноті, багатстві і різносторонності»²⁹. Якщо завдання історика літератури – відслідковувати загальні закономірності, то постаті великого масштабу радше стають йому на заваді. Ця думка, з усією її парадоксальністю, відкриває статтю Франка «Задачі і метод історії літератури» (1901): констатує відсутність справді потужних постатей в українській літературі кінця XIX ст., насамперед у Галичині, Франко все ж добачає у такій ситуації деякі переваги, а саме – «одиночці великих поетів і писателів не заслонюють перед нашими очима дрібних, а важних моментів розвою загалу нашої інтелігенції і нашого народу»³⁰.

Тож, насичуючи зміст антології численними творами модерної літератури, в самому упорядкуванні Франко керується радше домодерними приписами – вичерпність переважає над оригінальністю, бажання розставляти акценти поступається перед відтворення літературного тла, чи пак пейзажу (попри те, що добірки різних авторів відчутно різняться за обсягом). Така настанова як

---

²⁸ Див.: Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 року // Франко І. *Зібрання творів у 50-ти томах*. – Т. 41.

²⁹ Франко І. [План викладів історії літератури руської. Спеціальні курси. Мотиви]. – С. 37.

³⁰ Франко І. *Задачі і метод історії літератури*. – С. 7.

поміж упорядників, так і поміж читачів та критиків затримується ще на тривалий час. Сімома роками після Франкового видання з'являється друком польськомовна «Антологія сучасних українських поетів» в упорядкуванні й перекладі Сидора Твердохліба. Микола Євшан – без сумніву, естет-індивідуаліст, проповідник модерного світогляду в літературі і літературній критиці – закиди свої Твердохлібові будує на основі (крім поганої якості перекладів) звинувачення в суб'єктивізмі, вибірковості, невмінні презентувати загальні тенденції й настрої літератури: «Антологія Твердохліба не єсть твором, який заслугував би на ту назву... І це чують самі навіть панегіристи Твердохліба. Вони, власне, зазначають, що це антологія не репрезентативна, і називають її скромніше: вибором сучасних українських поетів. Ну, добре, нехай і так, але чому ж ті самі добродії, пройшовши зміст її, пишуть знов такі висновки, неначеб це була якраз репрезентативна антологія? Пишуть: «ми бачили душу українського народу в її типових проявах»? І забувають, що не може бути там душі українського народу, де на тлі української поезії старається перекладчик дати свої настрої та імпресії, не може бути там, де антологія не репрезентативна, де вибір поетів самовільний, де, врешті, душа навіть поодиноких поетів фальшована, а не правдива!»³¹.

Постать Шевченка, як ішлося, не надається для «фонового» зображення. У сприйнятті наступників Шевченко постає не тільки як окремих автор (особа), але і як метонімічна заміна самого поняття «українська література» – відповідно, з цього образотворення й народжується *проблема* її подальшого повноцінного й творчого тривання.

Анофрадес. Тема «переписування Шевченка» у творчості Франка була вже оголошена, однак все ще мало досліджена навіть у найсучасніших франкознавчих працях. Ще Омелян Огоновський вказав на накладання образу Франкового дитинства, ним самим твореного, на усталену на той час «літературну версію» дитинства Шевченка. Ярослав Грицак, розглядаючи критику

---

³¹ Євшан М. Елегантні жести західноєвропейської школи // Євшан М. *Критика. Літературознавство. Есеїстика*. – К.: Основи, 1998. – С. 548–549.

Драгоманова і народовців на адресу Шевченка, у книжці «Пророк у своїй вітчизні: Франко та його спільнота» стверджує, що Франко «ніби дописував те, чого не було у Шевченка, пристосовуючи українофільство до нових умов. Для свого покоління він виконував таку саму функцію, що Шевченко – для попереднього»³². А звідси вже один крок до блумівського апофразису (дослівно «повернення мертвих»): «ефект полягає в тому, що нова поезія здається нам не такою, ніби її написав попередник, але такою, ніби пізніший поет сам написав найхарактерніший твір попередника»³³.

Антологія в контексті. «Акорди» не тільки вирішують, з поправкою на зміну форми, проблеми, які Франко ставить в історії літератури: вони продовжують і змінюють нетривалу на той час традицію нового жанру (згадаймо, що до давніх збірок-вибірків художніх перлин і морально-релігійних порад Франко нав'язує також в інший спосіб – називаючи власну поетичну збірку «Мій ізмарagd»). Франкова антологія почасти відрізняється від «проектів» його найближчих попередників, і навіть наступників. Зазначимо зараз лише кілька суттєвих рис, на які слід звернути увагу: вибір між репрезентацією текстів та постатей і встановлення критеріїв «повноти» представлення історико-літературних з'яв. Доманицький і Єфремов, випускаючи у світ «Вік», спорядили добірки текстів фотографіями і біографіями письменників (укладеними здебільшого на основі автобіографій). Так само наступна після франківської антологія «Українська Муза», на чому наголошують історики літератури, містила біобібліографічні силуети про присутніх у виданні авторів. Франко ж перед собою такого завдання не ставить: його антологія – послідовність імен і художніх творів, які вирізняються між собою стилістично (що відображає також оформлення персональних добірок). М. Льницький, мабуть, вперше звенув увагу на те, що не про всіх

---

³² Грицак Я. *Пророк у своїй вітчизні: Франко та його спільнота*. – К.: Критика, 2006. – С. 404.

³³ Блум Г. *Страх впливля. Карта перечитывания*. – Екатеринбург: Изд-во Уральского университета, 1998. – С. 19.

авторів Франко володів достатньою інформацією – адже умістив окремо П. Панченка і П. Таїсича (друге – псевдонім названого автора)³⁴. Крім того, як стверджує Б. Якимович у своїй другій публікації про Франкові «Акорди», Франко помилково розшифровував псевдонім «Хрущ», яким підписував свої поезії М. Жук, вбачаючи за ним постать О. Афанасьєва-Чужбинського³⁵. Попри усі інші фактори (втім і банальний брак інформації), згадаймо, наскільки відрізняються від такого підходу засади писання історії літератури, викладені, зокрема, ще 12 років перед появою антології у статті «Задача і метод історії літератури» – навіть сучасний дослідник мало що зможе додати до переліку тих підходів, які, на думку Франка, сукупно складають вичерпний розгляд і уможливають цілісне сприйняття літератури.

Отже, в антології Франко не намагається створити «галерею портретів»; він радше розгортає хоч і різномірний, однак цілісний «текст літератури». Така різниця між історико-літературним і антологічно-репрезентативним підходом до «викладу» української літератури (окремо і спеціально 2-ї половини ХІХ ст.) варта окремої уваги. Антологічну добірку не можна вважати лише ілюстрацією історії літератури. Антологічний виклад та історія літератури «від Франка» різняться не тільки часом появи; вони представляють два різні погляди на літературу: літературу як історію (явище певним чином *завершене*) та літературу як сучасність (до якої *причетний* сам автор-упорядник, з якою від себе ототожнює: мовно, стилістично, жанрово, світоглядно...). Антологія літератури *після Шевченка* – це також спроба довести сам факт існування такої літератури, ба навіть показати її жанрово і стилістично оновленою, як то Шевченко спромігся раніше зробити самотужки...

---

³⁴ Льницький, Микола. Акорди української поезії // *Акорди: Антологія української лірики від смерті Шевченка* / Упоряд. І. Франко. Іл. Ю. Панькевича [Передм. і приміт. М. Льницького] – Репринт. вид. – К.: Веселка, 1992. – С. 4.

³⁵ Якимович Б. Книжка, що випередила свій час: Антологія «Акорди» Івана Франка: книгознавчий та джерелознавчий аналіз // *Дзвін: Щомісячний літературно-мистецький та громадсько-політичний часопис Національної Спілки письменників України*. – Львів, 2006. – Ч. 8. – С. 134.